

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Дочо Николов Боджаков
за дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„доктор” в областта на висшето образование

Научно направление: 8.4. „Театрално и филмово изкуство”
Научна специалност: 05.08.03 „Кинознание, киноизкуство и телевизия”

Докторант: Цветелина Василева Цветкова
Тема: „Дизайн на многоканалната звукова среда в съвременното кино“

Предложеният на вниманието ни дисертационният труд е в обем от 147 страници. Съдържанието му е изложено в четири основни глави, в едната от които са обяснени подробно професионалните термини и понятия. Трудът съдържа още увод и заключение, а накрая е обособена справочна част с изведените авторски научни приноси, цитираните филми и използваната литература. Още във въвеждащите части докторантката Цветелина Цветкова много ясно е определила целите и задачите на своята докторска дисертация. Принципите за дизайн на многоканалната звукова среда са от ключово значение при финализирането на творческия процес по създаване на всяко филмово произведение. Не ми е известно тези принципи да са били научно осмислени досега в подобна цялост и, според мене, това обстоятелство превръща дисертацията на Цветелина Цветкова в приносна по отношение изследването на изразните средства и технологичните възможности на днешното кино.

Като цяло в научния труд са разработени всички по-важни проблеми от избраната тема. Първите три глави поставят, така да се каже, теоретичната основа на изследването. Както вече споменах, тук първоначално са ясно дефинирани основните понятия, с които борави авторката. Направен е пространен исторически обзор на появата и еволюцията на звука в киното, както и на развитието на отделните звукови формати. Наблегнато е също така на обективните и субективните фактори при възприемането на т. нар. звукова среда. Проучени са естетическите особености на тази среда в отделните видове и жанрове на киното. В хода на изследването са анализирани както научни, така и чисто художествени понятия, като премикс, еквилизация, реверберация, дилей и

пр. Най-важно за приносния характер на теоретичния труд е извеждането на тезите в четвъртата част, посветена на изграждането на многоканалната звукова среда. Именно в тази глава най-пълно се усеща водещата перспектива в дисертацията на Цветелина Цветкова – търсене на симбиотична връзка между възможностите на звука от една страна и драматургичното изграждане на филмовото произведение – от друга. За постигането на тази перспектива спомага и добре подбрани от докторантката научен инструментариум. Използван е най-вече индуктивният метод на изследване – това е добре разгърнат аналитичен процес, при който от частното се извежда общовалидното. Или с други думи казано – аргументиране на фактите посредством конкретни примери. Хубаво е, че в преобладаващата си част тези примери са почерпени от личната практика на Цветелина Цветкова, от нейния богат опит по работата над звука в различни филмови продукции. Последователно и скрупулъзно са изследвани всички съставни елементи от звуковата среда. Впечатляват подглавите, посветени на филмовия диалог и на обвързаността на човешкия говор с останалите елементи от звука киното. Изчерпателно са проследени и особеностите на звуковите ефекти – били те натурално отразени, или пък последващо подложени във филмовото произведение. Отделено е също така място и на фоните атмосфери, които дават облик на конкретните пространства, в които протича едно или друго филмово действие. Не е подмината функцията на музиката, нито процесът на сепариране на общия звук в отделни канали, драматургичното му осмисляне и финално миксиране.

Предимство на научното изследване е и точното боравене с цитатите и органичното им вграждане в текста. Колежката Цветкова не се е поблазнила от цитатна многотия, прибегването до която често пъти превръща научния труд в компилация от авторитетни наглед, но всъщност вторични на темата възгледи. В дисертационната си работа докторантката цитира стегнато и уместно, като предпочита не пряката, а преразказаната форма. Необходимата база данни за изследването си тя е натрупала с дескриптивни методи. Прави впечатление, че основната част от изводите ѝ са направени въз основа на добре подбрани научни факти, а проблемите се разглеждат в актуалните им аспекти и с необходимата широчина на възгледите. Споменатите по-горе филмови примери са интерпретирани чрез ясни и убедително изведени изследователски критерии.

Намирам за несъмнено достойнство и богатият илюстративен материал от графики, диаграми, спектрограми и сравнителни таблици, с който е оформен текста на разработката. Този материал не само допълва авторовите изводи, той ги и доразяснява визуално, като така засилва възприятието от страна на четящия.

Лично аз нямам концептуални или фактологични несъгласия със съдържателната част на дисертационния текст. Намирам го достатъчно пространен, даже излишно подробен в главите за основните понятия и за историческото развитие на звука в киното. Според мене, част от заключенията в тези глави биха могли да се изведат и докажат с по-стеснена като обем информация.

Смятам, че в своето теоретично единство и научна цялост дисертацията отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България. В качеството си на научен ръководител съм свидетел на всички етапи от работата над изследователския текст и убедено мога да заявя, че докторантката притежава необходимите теоретични знания и компетентности в избраната за проучване област. Към казаното до тук бих добавил и нейното умение да анализира, обобщава и систематизира лични и чужди достижения и да прави съответни изводи от тях. Затова, воден от убеждението си в научното съдържание и прагматичната полезност на настоящия труд, озаглавен „Дизайн на многоканалната звукова среда в съвременното кино“, гласувам с ДА за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на Цветелина Василева Цветкова.

проф. д-р Дочо Боджаков